

BÁCSKAI HIRLAP

POLITIKAI LAP

Előfizetési árak:

Egy évre . . . . . 6 ft — kr.
Fél évre . . . . . 3 ft — kr.
Negyed évre . . . . . 1 ft 50 kr.

Egyes szám ára 4 kr.
Hétfői szám 2 kr.

Megjelen minden **hétfőn** délben, **szerdán**, **pénteken** és **vasárnap** reggel.

Felelős szerkesztő:

Dr. CSILLAG KÁROLY.

Főmunkatárs:

Dr. WEISZ JENŐ.

Szerkesztőség:

Dr. Csillag Károly ügyvédi irodája, Kazinczy-utca.
Telefon szám 119.

Kiadóhivatal:

Kossuth-utca, Vojnich palotában
Telefon szám 42.

Nyitól soronként 20 krajczár.

A szabadkai zsidó templom.

Három ember kellene a szabadkai zsidótemplom kérdésének helyes elintézéséhez: Nebukadnezár, Nero és Salamon király. Nebukadnezár és Nero tudniillik specialisták a zsidó templomok lerombolásában, ezek arra kellenének, hogy a régi ósdi szabadkai zsidótemplomot lerombolják — Salamon pedig felépitene.

Az első kettőt még valahogy tudnánk nálunk is pótolni, Nerók és Nebukadnezárok még csak akadnának nálunk is, de Salamont nehezen találunk a mi zsidó polgártársaink.

Hosszu évtizedek óta vajudik a zsidó templom felépítésének kérdése városunkban, évtizedek óta építik ezt a templomot, a melynek eddigelé még csak az egyik ajtókilincsét se tudták összehozni.

A mindenkori hitközségi elnököknek a templomépítés kedveenc programpontra képezett — de mindeddigelé csakugyan pont maradt, legfőlebb annyi változás történt a dologban, hogy a pont fölé egy kérdőjel került, a mely azt a kérdést jelenti, hogy meddig tart még ez a neveléses játék és meddig hagyja magát ez a jóra való közönség elbolondítani és hogy tulajdonképen miért nem áll össze ez a közönség vagy annak legalább is egy arra hivatott része, hogy elintézze ezt a kérdést, hitközségi elnökségek, templomépítési bizottságok és egyéb czifra titulusokkal díszelkedő testületek nélkül?

Mert hiszen ha ugyan majdan újabb 3 évtized múlva mire egy újabb generáció mondja már el majd a hangzatos programbeszédet, kinek a pénzéből tervezik ezt a templomot. Ugy-e bár nem a sajátjukból? csakis a közönséggel akarják ezt megfizetni, — tehát miért kellene azoknak disponálni a zsidó közönség pénzével, miért legyen az ő kezükön a függővé téve az, hogy az a templom hol mikor és milyen lelkiismeretes vezetéssel legyen felépítve? Miért kellene hosszú évtizedek szomorú tapasztalatai után bizalmal viseltetni egy olyan bizottság működése iránt, amely gyengesé-

gének már eddig is feltétlen tanujelét adta, — hogy akkor már amikor ez a bizottság a saját tervein akad meg, amikor ugyszólván már utasítást kapott egy terv keresztülvitelére, nem tudni mi okból megint csak oda juttatta a dolgot, hogy ez az ügy még meőkezdve sincs, a keresztülvitel finanszírozása pedig éppenséggel nincs megkísérelve.

De másrészt az anyagi tönk szélére vitt hitközség, mert egy szerencsétlen telek és házvételüggyellett és ügyszólván a józanság ismérveit nélkülöző drága iskolaépítéssel vagyoniilag lehetetlenné tették magukat és alig győzik a drága kamatokat törleszteni, nem is alkalmas arra, hogy ilyen dolgot finanszírozzon. Ez csak úgy lesz keresztül vihető, ha maga a szabadkai zsidóság veszi azt a kezébe.

A hitközség, amely alig tengődik, nem róhat újból olyan adót tagjaira, amely elviselhetetlenné válik, hiszen már eddig is igazán borzalmasnak mondható a zsidó adósróf.

Mint értesülünk, városunkban már keletkezett egy nagyon reális alapon induló mozgalom, amelynek célja a templomépítéshez szükséges alapnak legalább részbeni megteremtése.

A mozgalom teljesen indifferens és független akar maradni az ugynevezett hivatalosoktól és a szabadkai zsidóság nagy része nem áll már kötélnek azoknak, akik huzavonákkal és különben sem bizalmat keltő semmittevessel huzták el az ügyet évtizedeken keresztül.

Az egyéni hiúság legyezeséséből, üres frázisokkal örökös kapkodással még nem sikerült valami nagyobbat alkotni. Mi tehát örömmel üdvözöljük azokat, kik teljesen szakítva e kérdésben azokkal, kikre ezentúl nem óhajtuk bízni a templomépítést és egy szóval sem egy krajczárral sem akarnak hozzájárulni ahhoz amit ott csinálnak — azon iparkodnak, hogy ne a szégyenyek adójából, ne az utódok lelketlen megterhelésével csináljanak egy olyan templomot, amelynek falaira talán már el is készítették a márványtábla feliratát, hol nevük fog tündökölni hanem, akik a saját pénzükből s

jótevény adományokból akarják megszerezni templomépítés szükséges költségeit

Nekünk egyelőre nincs se építkezési tervünk se in spe vállalkozónk, se építészünk, se téglánk, se fánk, se vasgerendánk ahhoz a templomhoz, — de van ahelyett akaratuink, a mely a templomkérdést így elposványodni nem fogja hagyni.

Több hitközségi tag.

Különfélék.

— **Lelkészi jubileum.** Széles Áron bajai ev. ref. lelkész úr, — a mint ezt már jelentettük — lelkészi működésének 25-ik évét a folyó hóban betöltvén, az egyháztanács valamint az egyháztagok, köztiszteletben álló lelkészek működésének negyedszázados évfordulóját az egyházmegye papjainak, a bajai hitfelekezetek lelkészeinek valamint Széles Áron ur tisztelői, barátai és ismerőseinek részvételével fogja megünnepelni. Az ünneplés napjára a hó 19-ike tüzetett ki, mely napon d. e. 10 órakor a ref. templomban ünnepélyes istentisztele: fog tartatni s ezt követi az ünneplést lelkész ur üdvözlése. Ugyanaznap este 7 órakor tiszteletére bankett lesz a Nemzeti Szállóban. Az ünnepelet rendező bizottság élén dr. Magai Sándor, Bardóc Sándor, Macskássy Sándor, Kolozsváry Sándor, Dr. Gál Ernő, Szabó Sámuel és Olácsi György urak állanak.

— **Házasság.** Liebner Sándor helybe i Máv. mérnök f. hó 15-ikén esküszik örök hűséget Kramer Margit kisasszonynak, Kramer Antal helybeli tekintélyes kereskedő leányának.

— **A gépkezelőket és kazánfűtőket vizsgáló zombori bizottság** f. évi október hó 28-án fogja legközelebből vizsgálatait tartani a m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében. (Megyeház). — A vizsgálatra jelentkezni óhajtok, kellően felszerelt folyamodványokat, a m. kir. államépítészeti hivatalhoz intézzék. A vizsgálatra jelentkezőknek igazolniok kell: 1. hogy a 18 életévet betöltötték, (ifjabb egyének keresztlevellel); 2. hogy magyar honossággal bírnak; 3. hogy erkölcsileg kifogástalan életűek, (a 2. és 3. alattiak azon egy bizonyítványba is foglalhatók); 2. hogy fűtött kazán, illetőleg dolgozó gőzgép mellett, gépész felügyelete alatt legalább hat hónapig dolgoztak. (Az erről szóló magánbizonyítvány az előjárás által is megerősítendő.) — Együttal arra is figyelemtetnek a jelentkezők, hogy a gépészjelölöttektől az állam hivatalos nyevének oly mérvben való ismerete kívántatik meg, hogy a kiadott kazánügyi rendeleteket teljesen megérthessék; magyarul olvasni, írni, beszélni tudjanak. A kazánfűtőjelölöttektől csak az állam

nyelvének megértése s a számok olvasása kívántatik meg.

— **Hirtelen halál.** Németh Lajos feketehgyi földműves fiatal felesége a napokban hirtelen elhunyt, a halálozás oly tünetek közt történt, mintha vérmérgezés esete forogna fenn, minek következtében másnap f. hó 1-én Rektórisz Károly vizsgálóbíró jelenlétében a törvényszéki orvos felboncolta, a boncolás azonban azt konstatálta, hogy Némethné természetes halállal múlt ki, minek következtében a további vizsgálat be lett szüntetve.

— **Öngyilkosság.** Szirnyarev Jása ujvidéki kőműves folyó hó 4-én lakásán felakasztotta magát. Tettét állítólag ittás állapotban követte el.

— **Eltűnt gyermek.** Ujvidékről írják: Franciszti András kőműves mester hasonló nevű 8 éves fia még a múlt hó 30-án hazulról eltűnt és azóta vissza nem tért. Országos körözés folyamatban van.

— **A sertésvész miatt tilos a sertések bevitale Ausztriába a következő megyei községekből:** az apatini járásban: Bogojeva O-Sztapár; bácsalmási járásban: Mélykút; a bajai járásban: Borsód; hódcsági járásban: Bács, R.-Militics; bács kulai járásban: B. Kula, Torzsa; németpalánkai járásban: Bulkesz, Gajdobra, Wekerlefalva; ó-becsei járásban: Ó-Becse, B.-Petrovoszellő; titeli járásban: Gardinovec, Tiszakálmánfalva; Tittel; ujvidéki járásban: Járok, piros, Ó-Kére, Új-Futtak, Temerin; zentai járásban: Ada; zombori járásban: Bezdán, Kolut; és Fente város.

— **Rejtélyes haláleset.** Babianovics Pál helybeli V. körj lakos pénteken délután pityókás állapotban ért haza. Kereste feleségét de nem találta, azt hitte, hogy bátyjánál van a szomszédban s nem is kereste tovább hanem lefeküdt aludni. Szombaton kora reggel felkelte, felöltözött és kiment a szülőbe s csak késő este ért haza, feltűnt neki, hogy az asszony ismét nincs odahaza átment a szomszédba és kérdezősködött de azt a választ kapta már két nap óta nem volt ott. A kétségbeesett ember kutatta a házban, mindenfelé de nem találta kérdezősködött a szomszédoknál nem tudtak felvilágosítást adni. Végre amikor a padlásra ment, hogy ott is kereste, büszkítette meg az orrát s amint körül tekintett ott tanálta feleségét a felhalmozott polyva között holtan. Az esetről azonnal jelentést tett a rendőrségnek és megindult a vizsgálat a halál okainak kinyomozására. A hullán semmiféle külső sérülések nyomai nem láthatók. Valószínűnek tartják, hogy a különben is beteg asszonyt szívroham érte, de az sem lehetetlen, hogy öngyilkosságot követett el. A ma délután megtartandó hivatalos boncolás ki fogja deríteni a való tényállást. A hullát a mentők a bajai temető bonczházába vitték.

— **Új telefon összeköttetés a megyében.** A kereskedővilágnak óhaja most már teljesedésbe megy, a mennyiben a bajai telefont belevonják az országos hálózatba. Schmausz Endre főispán e tárgyban a következő átiratot intézte a polgármesterhez: A bajai távbeszélőhálózatnak az országos távbeszélőhálózatba való bevonása tárgyában és mihez tartás végett értesitem t. polgármester urat, hogy a nyom kereskedelemügyi miniszter urnak 40102. sz. a. kelt leirata szerint ő nagyméltósága a Zombor, Baja, Ujvidék és Szabadka városoknak egymással,

valamint Budapesttel távbeszélő útján való összeköttetés és ez által eze városoknak az interurban távbeszélőhálózatban való bevonását az 1900-ik évi munkaprogrammba felvettette és ha a törvény hozás a távbeszélőhálózat fejlesztésére általa kért hitelt rendelkezésére fogja bocsátni: az említett összeköttetéseket már a jövő évben meg fogja építtetni.

— **Gyermekek szerencsétlensége.** B.-Vaskútról vesszük az alábbi hírt: Pénteken délután nagy szerencsétlenség történt a Vaskut határában levő homokdomboknál; egy csoport 8—10 éves gyermek játszott ott, játék közben három fiúcska bemászott a domb alá vajt gödrökbe, de alig időztek ott rövid néhány percig, midőn a földréteg nagy robajjal összeomlott és maga alá temette a három gyermeket. A többi játszó pajtás fémülve sikoltozott segélyért, de a segítség már későn érkezett, mert mire az élve eltemetett gyermekeket a föld alul kiszabadították, már csak kettő élt. A tíz éves kis Schwalb József megfűt.

— **Haza — Amerikából.** Amerikában most az a magyarok jelszava: „Csak innen segítsen haza az Isten!” Aztán némelyiket haza is segíti. Így jött haza Ujvidékre a minap Izsó Pista, egy 30 éves deli gyerek, aki már megpróbálta a ujvilágot. Ott görnyedt évekig a köszvénybányák életlő gázokkal tele levegőjében s gyűjtötte a dollárokat, míg csakugyan összeszerzett vagy háromezeröttszáz dollárt, a mely a mi pénzünk szerint megér nyolczezer forintot. Örömtől repesett s zive hogy a szülő házhoz egy kis vagyunkát is vi z, de a szomszéd falu határában rablók támadtak rá és kifosztották. Izsó Pistán erőt vett a kétségbeesés de még látni akarta a szülői házát, — hadd haljon meg aztán. Ugy is lett. Besompolygott az udvarba s ott látta öreg szüleit a kis ablakon át, — aztán agyonlőtte magát. Hát nem lehetett volna itthon újra kezdeni az életet, ha szegényül is.

— **Hivatalvesztésre ítélt rfelügyelő.** Muskó Pált, az ó-becsei járás rendőrfelügyelőjét, a ki több rendbeli súlyos visszaélést követett el, a kuria hivatalvesztésre ítélte el. A közel egy év óta felügyelt rendőrfelügyelő így állást elvesztí, a melynek betöltése jövő év elejére várható.

— **Kelet befolyása Görögországra** Sokan és sokat irtak már kelet befolyásáról a görög műveltségre. Sohasem volt nagyobb ez a hatás, mint Alexandros halálakor. Világos magyarázata van ennek a hős vezér nagy hadjárataiban. Halála után átalakult az egész görög nemzeti szellem. A görög vallás alapjai gondolkodó és nem gondolkodó emberekben egyaránt közel voltak már az összeomláshoz. Demetrios Poliorketes istenílése bizonyítja ezt legszemléltetőbben. Irodalmilag e bonyolult Eumeros († 297) munkájában nyilatkozik legelőször, a ki szerint a görög istenek, maga Zeus is, voltaképen régen élt emberek, nagy hősiök, vagy az emberiség nagy jótévi, kiket a közfelfogás csak később tett meg istennekké. Eumeros e tanai nem a művelletlen néptömeg boldogítására voltak, az csak végképen megfosztottak naiv hitűök, a nélkül, hogy biztosabb lámas t adtak volna neki, hanem nagyou hasznára váltak a monarchiának, kik e szerint ugyanazon a jogon lehetnek istenek, mint maga Zeus. A köznép így egyre jobban átadta magát a már addig

is nagyon divatos, és a növekedő keleti befolyás útján most még inkább elterjedt keleti szertartásoknak; a kisázsiai városokban formszerű keverék vallás vált uralkodóvá. A különböző vallások és műveltségek e találkozásáról és kölcsönös hatásáról igen érdekesen ír a Nagy Képes Világtörténet most megjelenő 40. füzeté, mindig szem előtt tartva a néprajzi és néppszichológiai városokat. A görögökről szóló kötet szerzője dr. Gyomlay Gyula akadémikus. Egy-egy kötet ára díszes félbőr-kötésben 8 frt; füzeteként is kapható 30 krjával. Megjelen minden hetén egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek, Irod. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői-út 18.) s minden hazai könyvkereskedés útján.

Színház. Bemutató előadás.

A Bolond.

Ok. 7.

Operette újdonsággal kezdte a szezon Pesti társulata. Első előadás, operette, újdonság és tegyük hozzá még azt is, hogy kitűnő ensemble; és a ház nem telt meg. Azt hittem, hogy — a nagy őszi eső daczára — a mai előadásra zsufolt ház lesz, hisz Sugár Aranka, Mihályi és Kiss Pista játszó a főszerepeket, — nem telt meg a nézőtér és — ami még csodálatosabb — nem melegegett fel a közönség, végig nem melegegett fel.

De hát ez a langyosság ne riassza meg színészeinket, ha oly előadásokat produkálnak mindig, mint a ma esti, ha a darabokat így választja meg a direktor — akkor a közönség lassanként bele fog melegezni, megtölti a színházat estéről estére.

Malonyai Dezső elbeszéléséből csinálta Rákosi Jenő a »regényes operetta«-nek nevezett »Bolond« című darabot.

En inkább operának névezném, a mű komoly tartalma, a hosszú szép zeneszámok, a »Bolond« trakigus vége; megérdemlik ezt a magasabb műfaj elnevezést.

A czimszerepet Kiss Pista adta. Baritonistánk nehéz szerepének dicséretre méltón felelt meg. Drámai jelenetei határozottan szépek voltak. Méltóbb partnert mint Sugár Aranka (Bimbila) keresve se találhatunk. Megható volt, mint tudatlan csavargó bohóc a fájdalmat, a szeretetet szűz Mária imáadásában, a ragaszkodást Bolondjához, az eddig még ismeretlen érzés: a szerelem hangját nagy művészettel, sok tudással interpretálta. Erős, szép, tiszta hangja gyönyörűen csengett, és tán több melegséget is tapasztaltunk hangjában, mint tavál és két év előtt.

Mihályi (Deli urfi) a régi, a kitűnő tenorista.

Torossy hangja megerősödött, játékát nem kell dicsérnünk.

Fóti Frida bájos volt, szépen énekelt. A rendezés Ferenczyt dicséri.

A táblók pompások voltak, daczára annak, hogy azok nagymestere nincs már itt. A kis Ferenczy — a nagy Deréki méltó utódja a tábló rendezésében.

Vasárnap a darabot üres páholyok előtt szép sikerrel megisméltelték.

Q.